

International migration of labour resources of Ukraine and Bulgaria: impact on sustainable economic development of both countries

Abstract

The article deals with the interpretation of the interconnection of international migration of labour resources and processes related to economic development of Ukraine and Bulgaria. Using economic-mathematical and graphical methods, the author has analysed the indices of international migration of labour resources of Ukraine and Bulgaria, in particular the amount of pure migration in the view of a correlation between the index of economic dimensions and the index of social dimensions (2014). The amount of pure migration in the view of unemployment rate in the period of 2013-2014 has also been studied.

The paper contains a comparative analysis of designated indices of both Ukraine and Bulgaria with regard to the indices of the TOP-10 countries. Based on the carried out analysis, outer and inner factors of influence on stable economic development of the countries under the study have been discovered.

It has been determined that money transfer remittance of migrants, which also affects one of the basic macroeconomic indices, such as gross domestic product, has a considerable impact on sustainable economic development of both states. Among the most significant inner factors, the author of the article determines the following: insufficient legal and organisational culture of both employers and employees, the absence of effective mechanisms of economic and labour legislation monitoring, inner social and economic policies of the state and its regions, the level of formation and accumulation of social capital, legal regulation of employment, the level of employment guarantee, requirements in the labour market, financial and economic condition and the rate of economic development of market participants in the state, etc.

Ways of realisation of effective regulations of labour resources migration were offered to ensure sustainable economic development of both Ukraine and Bulgaria which are based on special interstate programs of labour force remigration stimulation, occupational training of returnees, economic aid from other developed countries, programs of information and financial support of returnees, interstate first job programs for the people who studied in other countries, recognition of informal education and skills of labour migrants, programs which are aimed to assist the continuation of education by the migrants' children, etc.

Keywords: International Migration; Labour Resources; Development of States; Migration Processes; Sustainable Economic Development; Ukraine; Bulgaria

JEL Classification: F22; O15

DOI: <https://doi.org/10.21003/ea.V160-05>

Грінко І. М.

кандидат економічних наук, доцент, кафедра міжнародної економіки, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут», Київ, Україна

Міжнародна міграція трудових ресурсів України та Болгарії: вплив на сталий економічний розвиток держав

Анотація. У статті розглянуто інтерпретацію вченими взаємозв'язку міжнародної міграції трудових ресурсів з економічними процесами розвитку держав. Проаналізовано показники міжнародної міграції трудових ресурсів України та Болгарії, а саме: обсяги чистої міграції у розрізі співвідношення індексу економічного виміру до індексу соціального виміру за 2014 р. та обсяги чистої міграції в розрізі індексу безробіття за період 2013–2014 рр. Здійснено порівняльний аналіз зазначених показників України, Болгарії та країн ТОП-10.

Виявлено зовнішні та внутрішні фактори впливу на сталий економічний розвиток досліджуваних держав. Проведений аналіз показників України й Болгарії та порівняння їх із країнами ТОП-10 дає підстави стверджувати, що значний вплив на сталий економічний розвиток держав здійснюють грошові перекази мігрантів. Нині фінансові залучення й надходження від трудових мігрантів є статистично найважливішими факторами зростання ВВП України та Болгарії.

Запропоновано напрями реалізації ефективного регулювання міграції трудових ресурсів для забезпечення сталого економічного розвитку України та Болгарії.

Ключові слова: міжнародна міграція; трудові ресурси; розвиток держав; міграційні процеси; сталий економічний розвиток; Україна; Болгарія.

Гринько И. Н.

кандидат экономических наук, доцент, кафедра международной экономики, Национальный технический университет Украины «Киевский политехнический институт», Киев, Украина

Международная миграция трудовых ресурсов Украины и Болгарии: влияние на устойчивое экономическое развитие государств

Аннотация. В статье рассмотрена интерпретация учеными взаимосвязи международной миграции трудовых ресурсов с экономическими процессами развития государств. Проанализированы показатели международной миграции трудовых ресурсов Украины и Болгарии, а именно: объемы чистой миграции в разрезе соотношения индекса экономического измерения к индексу социального измерения в 2014 году; объемы чистой миграции в разрезе индекса безработицы в период 2013–2014 гг. Осуществлен сравнительный анализ отмеченных показателей Украины и Болгарии со странами ТОП-10.

На основании проведенного анализа обнаружены внешние и внутренние факторы влияния на устойчивое экономическое развитие исследуемых государств. Предложены направления реализации эффективного регулирования миграции трудовых ресурсов для обеспечения устойчивого экономического развития Украины и Болгарии.

Ключевые слова: международная миграция; трудовые ресурсы; развитие государств; миграционные процессы; устойчивое экономическое развитие; Украина; Болгария.

1. Постановка проблеми

Зростання масштабів міжнародної міграції, постійний процес залучення до неї все нових верств населення та країн обумовлює актуальність дослідження міжнародної міграції трудових ресурсів, та її вплив на сталий економічний розвиток держав як у глобальному середовищі, так і окремо в країні. Ця проблема є досить актуальною, оскільки значні міграційні процеси впливають не лише на забезпечення сталого розвитку держав, але й спричиняють деформацію якісних параметрів ринку праці, недостатність залучення міграційного капіталу до економіки будь-якої держави, зниження рівня її економічної безпеки тощо. Зазначене вище зумовлено внутрішньодержавними та зовнішньодержавними міграційними переміщеннями трудових ресурсів. Саме збереження трудового потенціалу в державі, зростання рівня якості та безпеки життя населення та розвитку людського потенціалу, а також підвищення рівня конкурентоспроможності економіки є першочерговим для забезпечення сталого соціально-економічного розвитку будь-якої держави.

2. Аналіз останніх досліджень і публікацій

Проблемам дослідження міграції присвячено наукові праці зарубіжних вчених: К. Грей (Gray, 2013) [1]; Дж. Гібсон, Д. Маккензі, С. Стілман (Gibson, McKenzie & Stillman, 2011) [2]; Ф. Адамсон (Adamson, 2006) [3]; М. Ангелуччі (Angelucci, 2015) [4] та інших.

Вагомий внесок у дослідженні специфіки державного та регіонального регулювання процесів трудової міграції зробили вітчизняні науковці: З. Баранник та І. Романенко (Baranyuk & Romanenko, 2014) [5], В. Бідак та С. Цапок (Bidak & Tsapok, 2013) [6], М. Біль (Bil, 2014) [7], Г. Глущенко (Glushchenko, 2010) [8], І. Горбачова (Gorbacheva, 2013; 2014) [9–10], Ю. Гумениук (Gumeniuk, 2011) [11], О. Гургула (Gurgula, 2013) [12], В. Кудлак (Kudlak, 2013) [13], Л. Курій (Kurii, 2012) [14], Ю. Курунова (Kurunova, 2015) [15], О. Малиновська (Malynowska, 2013) [16], Н. Світайло та А. Костенко (Svitailo & Kostenko, 2009) [17], О. Трофимова (Trofimova, 2010) [18] та інші. Варто зазначити, що проблема вивчення міжнародної міграції трудових ресурсів та відповідності її сучасним вимогам для забезпечення сталого економічного розвитку держав залишається недостатньо вивченою. У наукових працях з міграції відсутній єдиний підхід щодо виявлення факторів впливу міжнародної міграції на сталий економічний розвиток держав.

3. Мета статті

Дослідити процеси міжнародної міграції трудових ресурсів України та Болгарії для виявлення зовнішніх і внутрішніх факторів впливу на сталий економічний розвиток держав.

4. Основні результати дослідження

Оскільки міжнародна міграція трудових ресурсів має економічну природу, вважаємо, що вона повинна досліджуватися на рівні країн-учасників обміну людськими ресурсами, а також індивідуальному рівні мігранта та його людського капіталу. Перед тим як дослідити процеси міжнародної міграції трудових ресурсів та їх вплив на сталий економічний розвиток України та Болгарії, розглянемо інтерпретацію вченими у їхніх наукових працях взаємозв'язку міжнародної міграції трудових ресурсів із процесами економічного розвитку держав. Питання взаємозв'язку міграції та розвитку економіки будь-якої держави в умовах демографічної кризи, старіння населення в економічно розвинутих країнах чи соціально-економічної трансформації в країнах, що розвиваються, стають усе більш актуальними. Характер такою взаємозв'язку є надзвичайно складним, багатограним і суперечливим. Міжнародна трудова міграція, як зазначає Г. Глущенко, «способствує устраненню диспропорцій на ринках труда, пополнению госбюджетов и поддержанию конкурентоспособности экономически развитых стран, в тоже время сопровождается ростом нелегальной миграции, теневой экономики, обострением противоречий в социально-культурной сфере» [8, 50].

У науковій роботі [17], вчені розглядають міграцію трудових ресурсів як складний не лише економічний, але й соціальний процес. З огляду на це, вони наводять дві основні функції міграції – соціальну й економічну. Якщо досліджувати взаємозв'язок міграційних процесів з позиції економічної функції, то, як вважають науковці, вона «пов'язана із забезпеченням певного рівня мобільності робочої сили, її територіальним перерозподілом і забезпеченням кількісної та якісної відповідності між попитом та пропозицією робочої сили різного профілю й кваліфікації у різних районах» [17, 40].

У своїй науковій праці І. Горбачова стверджує, що « посилення міграційного руху переважно відбувається під впливом економічних факторів» [10, 40]. Погоджуємося з думкою науковця, що економічні чинники створюють необхідні умови, однак самі по собі вони не можуть вважатися достатніми умовами трудової міграції, тобто, за наявності економічних чинників, міграція може й не відбутися доти, доки певна подія в особистому житті не прискорить її і не стане поштовхом до руху [10, 40].

Процеси міграції країн впливають на основні показники держав, такі як індекс безпеки, індекс якості життя, індекс сталого розвитку країни та індекс гармонізації розвитку, індекс економічної свободи, індекс зростання конкурентоспроможності країни, індекс безробіття, індекс людського розвитку; індекс економічного виміру, індекс соціального виміру тощо. Проаналізуємо деякі із вищезазначених показників України та Болгарії та порівняємо їх із показниками країн ТОП-10 з метою виявлення зовнішніх та внутрішніх факторів впливу на сталий економічний розвиток досліджуваних держав.

Обсяги чистої міграції впливають на такі показники, як індекс соціального виміру та індекс економічного виміру. Проаналізуємо розраховані показники, які характеризують економічний та соціальний розвиток України та Болгарії та порівняємо їх із показниками країн ТОП-10. Результат розрахунків представлено графічно на рис. 1.

Варто зазначити, що у той час, коли індекс соціального виміру досліджуваних країн у 2014 р. в середньому сягав 0,756, в Болгарії він складав 0,659, а в Україні становив 0,517 [19]. Середнє значення індексу економічного виміру досліджуваних країн – 0,808. В Україні індекс економічного виміру у 2014 р. складав всього 0,299, в Болгарії – 0,540 [19], що, відповідно, на 0,588 та на 0,347 менше, ніж у Швейцарії, де даний показник сягав найвищої позначки – 0,887. Окрім Швейцарії, слід відмітити й інші країни ТОП-10, які за показником індексу економічного виміру вище середнього значення (0,808), а саме: Канаду (0,842), Австралію (0,837), Нову Зеландію (0,831), Данію (0,818), Фінляндію (0,819) та Швецію (0,809) [19]. Даний

Рис. 1: Розміщення країн у координатах обсягів чистої міграції у розрізі співвідношення індексу економічного виміру до індексу соціального виміру, 2014 р.

Джерело: Побудовано автором на основі [19–20]

Fig. 1: The location of the states in the volume of net migration in terms of social dimension index and economic dimension index, 2014

Source: Made by the author based at [19–20]

показник є дещо нижчим у таких країнах, як Люксембург (0,778), Норвегія (0,764) та Ісландія (0,697) [19].

Проведемо аналіз залежності індексу безробіття від обсягу чистої міграції за період 2013–2014 рр. Його графічну інтерпретацію за 2013 р. представлено на рис. 2.

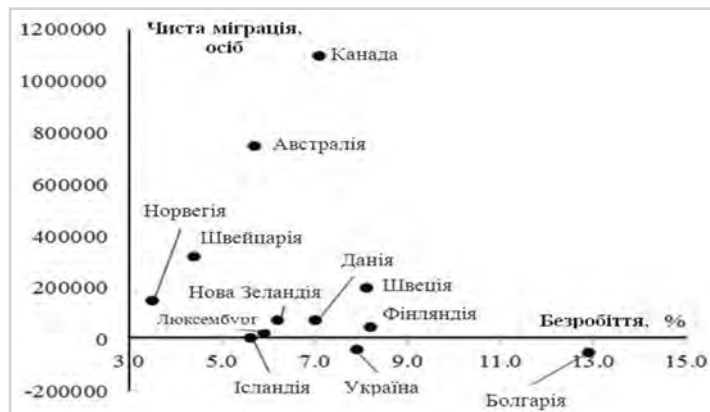

Рис. 2: Розміщення країн у координатах обсягів чистої міграції у розрізі індексу безробіття, 2013 р.

Джерело: Побудовано автором на підставі [20]

Fig. 2: The location of the states in the volume of net migration in terms of unemployment rate, 2013

Source: Made by the author based on [20]

Слід зауважити, що станом на початок 2013 р. в Канаді міграція становила 1099999 осіб. Це найбільше значення по відношенню до інших країн ТОП-10, а також Болгарії (-50000) та України (-40006 осіб), де показник взагалі сягнув відємного значення [20]. Середнє значення обсягу чистої міграції за досліджуваними країнами становило 275102,7 осіб. Наступними країнами після Канади, у яких спостерігався значний обсяг чистої міграції в 2013 р., були Австралія (749997 осіб), Швейцарія (320000 осіб), Норвегія (149997 осіб), Швеція (200000 осіб) [20]. 3-поміж країн ТОП-10 найменше значення даного показника у 2013 р. було в Ісландії (5429 осіб). Це на 10945570 осіб менше, ніж у Канаді [20].

Графічна інтерпретація залежності індексу безробіття від обсягів чистої міграції свідчить, що показник рівня безробіття у 2013 р. в Україні становив 7,9%, а це на 1,025% більше від середнього значення даного показника інших країн світу (6,875%) [20]. У 2014 р. цей показник України знизився на 0,2% і склав 7,7%. [19]. Якщо рівень безробіття в Болгарії в 2013 р. сягнув найвищої позначки 12,9%, порівняно з іншими досліджуваними країнами ТОП-10 та Україною (тобто на 6,025% більше від середнього значення показника по країнах) [20], то в 2014 р. він знизився до 11,6% [19]. У Фінляндії в 2013 р. цей показник сягнув 8,2% і був найбільшим порівняно з іншими країнами ТОП-10 [20]. Із країн ТОП-10 найменший індекс безробіття (залежно від обсягів чистої міграції) у 2013 р. був у Норвегії – 3,2% (це на 4,4% нижче, ніж в Україні, та на 9,7% – ніж у Болгарії), Швейцарії – 4,2%, Люксембурзі – 5,1%, Австралії – 5,2% [20].

Проведений аналіз показників України й Болгарії та порівняння їх із країнами ТОП-10 дає підстави стверджувати, що значний вплив на сталий економічний розвиток держав здійснюють грошові перекази мігрантів, у тому числі вони впливають і на один з основних макроекономічних показників країни – валовий внутрішній продукт (ВВП). Фінансові залучення й надходження від трудових мігрантів є статистично найважливішими факторами зростання ВВП України та Болгарії. Прямий вплив на кількість емігрантів населення України та Болгарії мають наступні показники: ВВП на душу населення, рівень заробітної плати, індекс споживчих цін, вартість кредитів. Варто зазначити, що на рівень міграції населення впливають не лише макроекономічні фактори, але й особливості стану кожного з регіонів України та Болгарії. Одним

із факторів зовнішньої міграції, який позитивно впливає на сталий економічний розвиток досліджуваних держав на національному рівні, є грошові перекази мігрантів за основними статтями «Оплата праці» та «Приватні трансфери».

В Україні грошові надходження мігрантів є чинником коригування платіжного балансу, стимулятором споживання та зростання ВВП. При цьому, ці кошти є умовно безкоштовними для української економіки порівняно з кредитами та позиками від МВФ [15, 15].

Серед найбільш вагомих внутрішніх факторів, які стосуються міграції трудових ресурсів і впливають на сталий економічний розвиток держав, є: недостатня правова та організаційна культура роботодавців і працівників, відсутність дієвих механізмів контролю за дотриманням господарського й трудового законодавства, внутрішня соціально-економічна політика держави та її регіонів, рівень формування та накопичення соціального капіталу, правова регламентація трудових відносин, рівень гарантії зайнятості; потреби ринку праці, фінансово-економічний стан і темпи економічного розвитку господарюючих суб'єктів в державі тощо. Зазначені вище внутрішні фактори спричинюють вплив трудових ресурсів за кордон, у тому числі висококваліфікованих.

Рішення емігрувати також залежить від поєднання різних факторів, таких як: відсутність соціальної безпеки та правосуддя в країні, низький рівень довіри до держави, а також кращі можливості для роботи за кордоном. Погоджуємося з думкою Ю. Куруново, що досить часто в економіках країн «існує дисбаланс трудових ресурсів, пов'язаний з розвитком технологій і потребою у висококваліфікованій робочій силі, з одного боку, і нестачею працівників низької кваліфікації, з іншого» [15]. Отже, зазначений фактор також стимулює процес міграції трудових ресурсів.

Одним із основних внутрішніх факторів, який впливає на сталий економічний розвиток, є регулювання трудової міграції у досліджуваних країнах за умови легальних форм зайнятості трудового мігранта (існування трудового контракту). Для вирішення зазначеної проблеми регулювання міграції трудових ресурсів має здійснюватися економічними методами та полягати в оптимізації трансакційних витрат обміну правами власності на робочу силу.

Оптимізація трансакційних витрат в Україні та Болгарії має стосуватися: витрат на одержання інформації про стан ринку праці в країні, вимірювання якості робочої сили та трудових послуг, ведення переговорів і укладання трудових контрактів, узгодження позицій та координації дій ринкових агентів країни, додержання норм трудового законодавства тощо. Варто зазначити, що за умови нелегальних форм зайнятості трудового мігранта мова повинна йти про мінімізацію або розподіл трансакційних витрат країн, щоб найм працівника став можливим.

5. Висновки

Реалізація ефективного регулювання міграції трудових ресурсів для забезпечення сталого економічного розвитку України та Болгарії повинна ґрунтуватися на розробці ефективного механізму регулювання міграційних процесів та проведених імміграційного контролю з урахуванням вимог національної безпеки та потреб національних економік у використанні іноземної робочої сили. Ефективне регулювання трудової міграції країн на міжнародному рівні має враховувати інтереси держав, міжнародних організацій та міждержавних інституцій, оскільки їх взаємодія утворює глобальну систему регулювання міжнародної міграції трудових ресурсів.

У досліджуваних країнах (Україні та Болгарії) можуть діяти спеціальні міждержавні програми стимулювання рееміграції робочої сили, міждержавні програми професійної підготовки реемігрантів, міждержавні програми економічної допомоги (наприклад, державі з масовою еміграцією) з боку інших розвинених країн; програми

інформаційної та фінансової підтримки реемігрантів; міждержавні програми першого робочого місця для осіб, які навчалися в інших країнах за спеціальними програмами; порядок визнання неформальної освіти та навичок трудових мігрантів; програми, спрямовані на сприяння продовженню освіти дітьми мігрантів тощо.

Науковою новизною отриманих результатів є вироблені методичні підходи щодо аналізу міжнародної міграції трудових ресурсів, які, на відміну від існуючих, полягають у виявленні та врахуванні зовнішніх і внутрішніх факторів

впливу на сталий економічний розвиток держав. Практичним значенням дослідження є те, що науково обґрунтовані рекомендації з питань ефективного регулювання міграції трудових ресурсів на державному та міжнародному рівні надають змогу забезпечити сталий економічний розвиток держав відповідно до сучасних вимог.

Перспективами подальшого нашого наукового дослідження може бути розробка механізму ефективного регулювання міжнародної міграції трудових ресурсів для забезпечення сталого економічного розвитку України.

Література

- Gray C. Human Migration in a Changing Climate / Clark Gray // *Global Environmental Politics*. – 2013. – Vol. 13, No. 1. – P. 128–132. doi: http://dx.doi.org/10.1162/GLEP_r_00157
- Gibson J., McKenzie D., Stillman S. The Impacts of International Migration on Remaining Household Members: Omnibus Results from a Migration Lottery Program / John Gibson, David McKenzie, Steven Stillman // *Review of Economics and Statistics*. – 2011. – Vol. 93, No. 4. – P. 1297–1318. doi: http://dx.doi.org/10.1162/REST_a_00129
- Adamson F. Crossing Borders: International Migration and National Security / Fiona B. Adamson // *International Security*. – 2006. – Vol. 31, No. 1. – P. 165–199. doi: <http://dx.doi.org/10.1162/isec.2006.31.1.165>
- Angelucci M. Migration and Financial Constraints: Evidence from Mexico / Manuela Angelucci // *Review of Economics and Statistics*. – 2015. – Vol. 97, No. 1. – P. 224–228. doi: http://dx.doi.org/10.1162/REST_a_00487
- Баранник З. П. Інтелектуальна міграція як об'єкт статистичного дослідження [Електронний ресурс] / З. П. Баранник, І. О. Романенко // *Ефективна економіка*. – 2014. – № 6. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3096>
- Бідак В. Я. Соціальна діагностика територіальних міграційних систем / В. Я. Бідак, С. О. Цапок // *Регіональна економіка*. – 2013. – № 1 (67). – С. 114–122.
- Біль М. М. Проблеми формування і розвитку інфраструктури територіальних міграційних систем / М. М. Біль // *Регіональна економіка*. – 2014. – № 2. – С. 66–73.
- Глушченко Г. И. Влияние международной трудовой миграции на мировое социально-экономическое развитие / Г. И. Глушченко // *Международная экономика*. – 2010. – № 2. – С. 50–63.
- Горбачова І. Інституційні регулятори зовнішньої міграційної політики України / І. Горбачова // *Україна: аспекти праці : науково-економічний та суспільно-політичний журнал*. – 2014. – № 4. – С. 46–51.
- Горбачова І. Тенденції міжнародної трудової міграції робочої сили в умовах глобалізації / І. Горбачова // *Україна: аспекти праці : науково-економічний та суспільно-політичний журнал*. – 2013. – № 5. – С. 39–44.
- Гуменюк Ю. П. Всебічно збалансований розвиток та міжнародна міграція робочої сили: проблеми взаємовпливу / Ю. П. Гуменюк // *Економіка промисловості*. – 2011. – № 2–3. – С. 295–306.
- Гургула О. Міграційна ситуація у Закарпатській області в умовах соціально-економічної трансформації економіки України / О. Гургула // *Україна: аспекти праці : науково-економічний та суспільно-політичний журнал*. – 2013. – № 5. – С. 33–38.
- Кудлак В. Я. Україна в системі міжнародної міграції робочої сили / В. Я. Кудлак // *Сталий розвиток економіки : всеукраїнський науково-виробничий журнал*. – 2013. – № 1. – С. 54–58.
- Курій Л. О. Вирішення міграційних проблем в Україні і розвиток людського потенціалу / Л. О. Курій // *Стратегічні пріоритети : науково-аналітичний збірник*. – К. : Національний інститут стратегічних досліджень. – 2012. – № 1 (22). – С. 113–120.
- Курунова Ю. О. Міжнародна міграція робочої сили як чинник економічного розвитку країн (на прикладі міграційних потоків між ЄС і Україною) : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.02 / Курунова Юлія Олександрівна ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів, 2015. – 20 с.
- Малиновська О. А. Трудові мігранти та їхній внесок у соціально-економічний розвиток України / О. А. Малиновська // *Регіональна економіка*. – 2013. – № 3. – С. 82–93.
- Світайло Н. Аналіз сучасного стану трудових міграційних потоків та напрямів їх державного регулювання [Електронний ресурс] / Н. Світайло, А. Костенко // *Економічний часопис-XXI*. – 2009. – № 3–4. – С. 40–44. – Режим доступу : <http://soskin.info/ea/2009/3-4/200920.html>
- Трофімова О. Е. Евросоюз как центр международной трудовой миграции / О. Е. Трофімова // *Международная экономика*. – 2010. – № 2. – С. 64–73.
- База даних Світового центру даних з геоінформатики та сталого розвитку [Електронний ресурс] / Світовий центр даних з геоінформатики та сталого розвитку. – 2016. – Режим доступу : <http://wdc.org.ua/uk/data>
- The World Bank. Data & Research [Електронний ресурс] / Official web-site. – 2016. – Режим доступу : <http://data.worldbank.org>

Стаття надійшла до редакції 30.03.2016

References

- Gray, C. (2013). Human Migration in a Changing Climate. *Hlobalna Ekonomicna Polityka (Global Environmental Politics)*, 13(1), 128-132. doi: http://dx.doi.org/10.1162/GLEP_r_00157
- Gibson, J., McKenzie, D. & Stillman, S. (2011). The Impacts of International Migration on Remaining Household Members: Omnibus Results from a Migration Lottery Program. *Ohliad Ekonomiky i Statystyky (Review of Economics and Statistics)*, 93(4), 1297-1318. doi: http://dx.doi.org/10.1162/REST_a_00129
- Adamson, F. (2006). Crossing Borders: International Migration and National Security. *Mizhnarodna Bezopasnost (International Security)*, 31(1), 165-199. doi: <http://dx.doi.org/10.1162/isec.2006.31.1.165>
- Angelucci, M. (2015). Migration and Financial Constraints: Evidence from Mexico. *Ohliad Ekonomiky i Statystyky (Review of Economics and Statistics)*, 97(1), 224-228. doi: http://dx.doi.org/10.1162/REST_a_00487
- Baranyk, Z., & Romanenko, I. (2014). Migration as an object of statistical analysis. *Efficient Economy (Working Paper No. 6)*. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3096>
- Bidak, V., & Tsapok, S. (2013). Social Diagnostics of Territorial Migration Systems. *Rehionalna Ekonomika (Regional Economy)*, 67(1), 114-122 (in Ukr.).
- Bil, M. (2014). Problems of the formation and development of the infrastructure of regional migration systems. *Rehionalna Ekonomika (Regional Economy)*, 2, 66-73 (in Ukr.).
- Glushchenko, G. (2010). The impact of international migration on the global socio-economic development. *Mizhnarodna Ekonomika (International Economy)*, 2, 50-63 (in Russ.).
- Gorbacheva, I. (2014). Institutional regulators of external migration policy of Ukraine. *Ukraina: aspekty pratsi (Ukraine: Aspects of Labor)*, 4, 46-51 (in Ukr.).
- Gorbacheva, I. (2013). Trends in the international migration of labor force in the context of globalization. *Ukraina: aspekty pratsi (Ukraine: Aspects of Labor)*, 5, 39-44 (in Ukr.).
- Gumenyuk, Y. (2011). All-round balanced development and international migration of labour power: problems of mutual influence. *Ekonomika Promyslovosti (Industrial Economy)*, 2-3, 295-306 (in Ukr.).
- Gurgula, O. (2013). Migration situation in the Transcarpathian region in terms of socio-economic transformation of economy of Ukraine. *Ukraina: aspekty pratsi (Ukraine: Aspects of Labor)*, 5, 33-38 (in Ukr.).
- Kudlak, V. (2013). Ukraine in the international labor migration system. *Stalyi rozvytok ekonomiky (Sustainable Development of Economy)*, 1, 54-58 (in Ukr.).
- Kuriy, L. (2012). The solution to the migration problems and in Ukraine and the development of human potential. *Stratehichni pryorityety (Strategic Priorities)*, 22, 113-120 (in Ukr.).
- Kurunova, Y. (2015) *International migration of workforce as factor of economic development of countries (on the example of migratory streams between EU and Ukraine)*. (Doctoral thesis). Lviv: LNU (in Ukr.).
- Malinowska, O. (2013). Labour Migrants and their Contribution to the Socio-Economic Development of Ukraine. *Rehionalna Ekonomika (Regional Economy)*, 3, 82-93 (in Ukr.).
- Svitaylo, N., & Kostenko, A. (2009). Analysis of the current state of labor migration flows and directions of the state regulation. *Ekonomicnij Casopis-XXI (Economic Annals-XXI)*, 3-4, 40-44. Retrieved from <http://soskin.info/ea/2009/3-4/200920.html> (in Ukr.).
- Trofimova, O. (2010). The European Union as a center of international labor migration. *Mizhnarodna Ekonomika (International Economy)*, 2, 64-73 (in Russ.).
- World Data Center for Geoinformatics and Sustainable Development. (2013-2014). *Data*. Retrieved from <http://wdc.org.ua/uk/data> (in Ukr.).
- The World Bank (2016). *World Bank Open Data. Free and open access to global development data*. Retrieved from <http://data.worldbank.org>

Received 30.03.2016